Korotiaieva I. B., Bondarenko O. M. Creation of the Information and Educational Space in the Process of the Development of Professional Competence of Prospective Philologists

The article deals with the ways of the creation of a special information and educational space as a factor of forming professional competence of highly-competitive graduates of higher educational establishments in the process of teaching and learning foreign languages. The use of information and communication technologies enables to optimize and modernize the teaching-learning process; to carry on diagnostics and administration; to use possibilities of multimedia technologies; to organize various students' activities in their independent acquisition of knowledge and its presentation; to develop skills of information analysis; to stimulate motivation to studies; to enhance social and professional mobility of students. The experience of work aimed at combining full-time training and distance education of students-philologists is provided. Combination of full-time training and distance education allows to make the teaching-learning process interactive, to use the best of the individual potential, to realize the system of a complex assessment of the language education quality.

Key words: information and educational space, distance education, professional competence, prospective philologists, foreign language.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2013 р.
Прийнято до друку 30.05.2013 р.
Рецензент – к. філол. н., доц. Голуб О. М.

УДК 378:811.111

С. Ф. Лук'яненко

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВЗАЄМОРЕДАГУВАННЯ У СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

Здійснення мовленнєвого контролю є важливим етапом під час створення письмового висловлювання при вивченні іноземної мови. Навчитися своєчасно помічати й усувати помилки як у змісті, так і в мовному оформленні тексту, є необхідною умовою формування комунікативної компетенції студентів, досягнення ними високої культури писемного мовлення.

Традиційно робота над формуванням вмінь контролювати і вдосконалювати написане на факультетах іноземних мов проводиться у двох напрямках:

1.Попередження і виправлення помилок викладачем. Ця робота включає: а) попередження можливих помилок під час вивчення різних тем курсу на основі прогнозування; б)класифікація помилок викладачем під час коментування студентських робіт; в)організація і проведення спеціальних занять роботи над помилками, використання словників та ін.

2.Знаходження і виправлення помилок самими студентами.

Однак у реальній навчальній практиці робота над попередженням та виправленням помилок зазвичай спрямована на усунення орфографічних і граматичних помилок, роботі ж над мовленнєвими помилками приділяється недостатня увага і проводиться вона безсистемно.

Методика пропонує проводити роботу з редагування, яка може виконуватись як викладачем або самим автором висловлювання, так і согрупниками, залученими написанням однакових завдань. Всі ці три види редагування мають свої переваги і недоліки.

Переваги редагування твору, яке проводиться викладачем, полягає в тому, що викладач є кваліфікованим фахівцем і авторитетом, і бачить помилки. Недоліками цього виду редагування є те, що викладач витрачає багато часу; студенти не залучені в процес, не вчаться редагувати власні письмові висловлювання, а сподіваються на викладача, який виправить всі їхні помилки і підкаже шляхи удосконалення.

Саморедагування передбачає свідоме залучення студентів, підвищує їх самооцінку, якщо вони зауважують свої помилки і виправляють їх. Недоліком є те, що студенти не завжди бачать свої помилки.

При взаєморедагуванні залучення студентів у процес є максимальним, критичні зауваження однокурсників сприймаються позитивніше, ніж зауваження викладача, хоча деякі студенти не завжди готові висловлювати або отримувати критику.

Взаєморедагування передбачає роботу, яка полягає головним чином у перевірці та виправленні чорнового варіанту переказу чи твору одногрупників: усуненні повторів, заміні слів синонімами, усуненні логічних пропусків та порушень внутрішніх зв’язків у тексті і реченнях та ін., при цьому можливі композиційні зміни. Однак нерозробленим залишається питання про те, на які знання і вміння спираються студенти, якими прийомами здійснення контролю користуються при взаєморедагуванні.

У науковій літературі проблему редагування при навчанні іншомовного письма співвіднесено з актуальними положеннями теорії мовленнєвої діяльності. Аналізуючи процес удосконалення письмових текстів різних стилів і жанрів, дослідники з’ясовують умови здійснення успішного редагування. Однією з таких умов є знання процесу породження висловлювання. Це питання освітлюється в роботах О. Леонтьєва, І. Зимньої, П. Гальперіна, С. Кабильницької, Р. Неманової. Під час роботи з текстом студенти вчаться створювати висловлювання за зразком, удосконалювати його зміст і мовне оформлення. Наявність зразкового тексту (еталону), з яким можна було б зіставити оцінювані мовні засоби

підтримується такими вітчизняними вченими як М. Сенкевич, І. Сікорський, В. Мельничайко, М. Пентилюк, Г. Шелехова, О. Довга, Л. Щерба. На необхідності опори на знання теорії тексту в процесі формування комунікативних умінь студентів наголошують методисти Т. Ладиженська, О. Біляєв, Л. Величко, Л. Лосєва, М. Пентилюк та ін.

Окремі питання навчання іншомовного писемного мовлення у вищій школі висвітлено у ряді праць з методики викладання іноземних мов за такими напрямами: створення письмових текстів конкретних жанрів (Е. Васильєва, Н. Горобченко, Л. Гронь, О. Лущинська), навчання професійно-спрямованого писемного мовлення (В. Бебих, Н. Горбунова, Н. Зінукова), граматичний аспект писемної комунікації (Г. Борецька), рецензування (О. Сальникова, Г. Крівчикова), корекції помилок та їх попередження (Л. Назіна, В. Татієва), навчання самоконтролю (С. Тищенко), послідовність навчання письмового висловлення думок (Я. Колкер). У зарубіжній методиці досліджувалися питання організації роботи з текстом на різних етапах його написання (C. A. Boardman, J. Frydenberg, D. Hall, A. Hogue, R. R. Jordan, A. Oshima, S. A. Pastva, J. M. Reid, A. M. Salak та ін.), методика корегування і редагування писемних висловлювань (D. R. Ferris, J. Lane, E. Lange, V. R. Ruggiero, A.C.Winkler та ін.).

Однак поза увагою методистів залишилася низка важливих питань щодо навчання взаєморедагування, які потребують спеціальних досліджень, оскільки проблема підвищення рівня грамотності і культури мовлення студентів залишається актуальною.

Метою статті є розробка системи вправ для формування розвитку у студентів факультету іноземних мов умінь взаєморедагування у процесі навчання іншомовному писемному мовленню.

Редагування мовного матеріалу – складний процес, що включає аналіз, відбір мовних засобів, перебудову мовних одиниць. Ця робота може дати бажаний ефект лише за наявності певних передумов. Для того, щоб помітити неточність в утворенні граматичної форми, у побудові словосполучення, речення або у висловленні змісту, необхідно керуватися певними критеріями, мати у полі зору певний еталон, з яким можна було б зіставити оцінювані мовні засоби. Тим більше такі критерії потрібні для виправлення помічених похибок.

Базові вміння аналізу тексту включають такі вміння: аналізувати ступінь розкриття теми висловлювання; розподіляти текст на його складові; аналізувати логічність і послідовність розміщення частин тексту; розрізняти головне і другорядне; аналізувати смислову і структурну єдність тексту, смислову і структурну єдність абзаців тексту; визначати стиль, до якого належить текст.

Із метою формування і розвитку у студентів умінь редагувати письмові висловлювання ми пропонуємо систему роботи, яка ґрунтується на сукупності таких параметрів:

1) зорієнтована на етапи структури мовленнєвої діяльності (за О. О. Леонтьєвим); у якості першого етапу виступає мотив, який породжує інтенцію (на цьому етапі комунікант має образ результату, але ще не має плану дій, який йому необхідно здійснити, щоб результат матеріалізувався в дійсності). На другому етапі відбувається внутрішнє програмування, на основі якого певним одиницям надаються смислові ознаки і будується функціональна ієрархія цих одиниць. Наступним етапом виступає реалізація мовлення в звуковій чи графічній формі. [1]

2) диференційована за ступенем творчості: завдання за зразком, конструктивні, творчі;

3) включає аналітичну, аналітико-синтетичну і синтетичну діяльність;

4) враховує тип, стиль, жанр висловлювання;

5) зумовлена особливостями писемного мовлення.

Ця робота передбачає тренування та власне взаєморедагування. Етап тренування є дуже важливим, тому що студенти повинні навчитись оцінювати роботи согрупників, а далі і свої власні роботи. На цьому етапі студенти спільно виконують вправи комплексу, обговорюють результати індивідуально виконаних вправ.

Власне взаєморедагування проходить у формі інтерактивної роботи, коли відбувається взаємоперевірка тексту спочатку в парах, а потім ще 2-3 одгогрупниками, заповнення запитальників, написання відгуку у письмовій формі. Вважаємо, що взаєморедагування стає найефективнішим, коли відгуки одногрупників на письмову роботу оцінюються або враховуються при оцінюванні.

Тренувальний етап відбувається систематично і займає третину навчального процесу письма на першому курсі. На цьому етапі навчального редагування студенти не лише звіряють свої роботи зі зразком, а й самостійно вдосконалюють письмовий текст, виконуючи операції контролю (за інструкцією). Велика увага приділяється як вправам на формування лексичних та граматичних навичок письма, так і вправам для оволодіння писемним висловлюванням на рівні понадфразової єдності та на рівні тексту. Такі вправи містять наступні завдання: з’єднайте два речення в одне, напишіть протилежне, перепишіть і доповніть речення та інші.

Наведемо приклади.

Для формування лексичних та граматичних навичок письма пропонуємо вправи з наступними завданнями:

1.Give a short word that means the same thing as: «at the present moment», «utilize», «assuming that», «in order to», «until such time as», «has no», «the result of», «in many instances», «that are important», «is unimportant». (Довідка: now, use, if, to, until, lacks, due to, often, play a role, plays only a small role.)

2. What is a single verb that means the same as «have a discussion», «provide a recommendation», «express fear», «monitoring revealed»? (Довідка: discuss, recommend, fear, we monitored and found.)

3. Put statements in positive form: e.g. not honest – dishonest, not important – trifling, did not remember – forgot, did not pay any attention to – ignored, did not have much confidence in – distrusted. [2, c. 15]

4. Rewrite the following sentence to remove the «not»: She was not a good student. She could not remember where she put her keys. She was not often right. They did not believe the drug was harmful. (Довідка: She was a poor student. She forgot where she put her keys. She was usually wrong. They believed the drug was safe.)

5. Rewrite the following sentence to put it into the active voice: A recommendation was made by the committee that the study be halted. He wrote three articles about his adventures in Spain, which were published in *Harper's Magazine.* (Довідка: The committee recommended that the study be halted. He published three articles in *Harper's Magazine* about his adventures in Spain.)

6. Rewrite the following sentence to remove the phrase «there are»: There are many studies that have shown that peer editing has a major role in shaping the content. There are many ways in which we can arrange the process. There are many students who like to write. There were a great number of dead leaves lying on the ground. (Довідка: Many studies have shown that peer editing has a major role in shaping the content. We can arrange the process in many ways. Many students like to write. Dead leaves covered the ground).

Окрему групу складають вправи на формування опорних умінь мовленнєвого контролю: 1) вправи на розпізнавання явища (уміння бачити мовні засоби й розуміти доцільність вживання їх у тексті); 2) вправи на використання мовних засобів у власному мовленні. Пропонуємо студентам знайти і виправити змістові й стилістичні помилки (їх вид указано в завданні; можлива допомога у вигляді довідки): дописати пропущені речення, усунути зайві речення, відновити послідовність речень у тексті, знайти й замінити слова, ужиті не в тому лексичному значенні, замінити неправильно сполучені слова, усунути невиправдані повтори, перебудувати неправильно побудовані словосполучення та невдало складені речення, замінити слова, що не відповідають певному стилю:

1. Rewrite the sentences to remove the «dead-weight phrase»: It has been found that most people consider buying a house the largest purchase they can ever make. The reason he left college was that his health became impaired. It was not long before he was very sorry that he had said what he had. (Most people consider buying a house the largest purchase they can ever make. Failing health compelled him to leave college. He soon repented his words. [2, c. 14])

2. Rewrite the following sentence to remove repetition: The man began to behave strangely and in odd ways after he started taking the drug. (The man began to behave strangely after he started taking the drug.)

3.Rewrite the following sentence for brevity: English majors are generally a very creative and highly energetic group. The aim of this paper is to provide an overview of the basic principles of teaching methodology. (English majors are creative and energetic. This paper provides an overview of teaching methodology.)

4.Revise the following sentence for clarity and brevity: Finally, it may be argued that, with fuller charts than the Daily Weather Reports and better forecasting, much better results might be obtained, and while this is to a certain extent true, it is feared that the improvement would not be great. → More complete weather reports and better forecasting might improve results by only a small amount.

5.Correct parallelism (express co-ordinate ideas in similar form): If you want to be a good doctor, you must study hard, critically think about the medical literature, and you should be a good listener. → If you want to be a good doctor you must study hard, listen well and think critically about the medical literature.

6.Revise the following passage. Condense material to a single sentence; remove repetition; and correct parallelism. It's a common fact that all women want to be loved and desire to feel passionate love. And give it to others. → All women want to be loved, feel passionate love and give it to others.

Тренувальний етап завершується спільним редагуванням уривків із студентських робіт.

Наприклад: Revise the following paragraph to improve logic and flow; and for brevity and clarity: William Somerset Maugham was born on the 25th of January in 1874. He was an English playwright, novelist and short story writer. Actually, Maugham was the highest paid author during the 1930s. After losing both his parents by the age of 10, was raised by an uncle, who was emotionally cold. Not waiting to become an attorney , like other men in his family, he trained as a doctor. During World War 1 William served with the Red Cross, travelled to India and Southwest Asia. Maugham studied at Canterbury, at the king's school. And it was difficult for him to study there.

William Somerset Maugham, an English playwright, novelist and short story writer, was born on the 25th of January in 1874. By the age of 10 he lost both his parents and was raised by an emotionally cold uncle. The King's School, Canterbury, where Willie studied, made his life more difficult. Having no desire to become a lawyer, like other men in his family, he trained to be a doctor. During World War 1 William served as a member of the Red Cross, travelled to India and Southwest Asia. By 1930s Maugham was the highest paid author in England.

Після тренувальних вправ студенти приступають до власне взаєморедагування, яке доцільно застосовувати лише тоді, коли в студентів вже є достатні відомості про ті мовні одиниці, неточності у вживанні яких слід усунути. Взаєморедагування відбувається у формі взаємоперевірки тексту в парах, заповнення запитальників, усного рецензування та написання відгуків у письмовій формі.

Рекомендуємо прочитати твір щонайменьше двічі. При першому читанні пропонуємо перевірити правильність змісту письмової роботи: чи відповідає написане темі, чи правильно підібраний заголовок; наявність всіх його структурних частин: вступу, основної частини, висновку; простежити, чи послідовно викладено думки в кожній частині тексту, чи немає зайвих або пропущених речень; чи не порушений зв'язок між частинами тексту (мікротемами); чи розкрито основну думку тексту; чи можна зробити текст більш цікавим для читача. Після цього студенти вносять потрібні зміни. Прочитавши текст удруге, вони виправлюяють мовленнєві помилки: лексичні, граматичні та стилістичні.

Заповнюючи запитальник, студент вказує що в творі йому сподобалось найбільше, яка головна ідея письмового висловлювання, чи відповідає вона завданню, чи є відповідною структура твору, які питання виникли у нього/неї, які пропозиції щодо покращення твору він вважає доречними.

Перед початком роботи взаєморедагування ми завжди наголошуємо, що критичні зауваження повинні бути позитивними, а не негативними, і стосуватися роботи, а не автора.

На завершення, хотілось би відзначити важливе у взаєморедагуванні: 1) студенти вчаться аргументовано погоджуватися чи не погоджуватися із зауваженнями або виправленнями; 2) студент, читаючи й оцінюючи роботи своїх одногрупників, вчиться давати правільну оцінку власним роботам, розвиваючи як своє писемне мовлення, так і професійні вміння вчителя знаходити помилки, коментувати та виправляти їх. Як важлвий етап у розвитку навичок іншомовного писемного мовлення і як ефективний вид інтерактивної роботи студентів під час занять, взаєморедагування заслуговує на подальше дослідження та впровадження в навчальний процес.

Список використаної літератури

1. Леонтьев А. А. Исследование грамматики / А. А. Леонтьев // Основы теории речевой деятельности. – М. : Наука, 1974. – С. 161 – 187.
2. Strunk W. The Elements of Style / William Strunk, Jr., Edward A Tenney. – New York : The Macmillian Company, 1959. – P. 71.

Лук'яненко С. Ф. Формування вмінь взаєморедагування у студентів-першокурсників факультету іноземних мов у процесі розвитку іншомовного писемного мовлення

Метою статті є розробка системи вправ для формування розвитку у студентів факультету іноземних мов умінь взаєморедагування при навчанні іншомовному писемному мовленню. Взаєморедагування дає можливість ефективно оцінити письмові роботи студентів; сприяє залученню до роботи більшої кількості студентів; формує у студентів вміння аналізувати і корегувати текст, вказувати на недоліки та пропонувати шляхи удосконалення написаного Запропоновані вправи

готують студентів до конструктивного взаєморедагування письмових робіт на регулярній основі.

Ключові слова: взаєморедагування, іншомовне писемне мовлення, інтерактивна робота, методика.

Лукьяненко С. Ф. Формирование умения взаиморедактирования у студентов-первокурсников факультета иностранных языков в процессе развития иноязычной письменной речи

В статье рассматривается система упражнений для формирования у студентов-первокурсников факультета иностранных языков умений взаиморедактирования при обучении иноязычной письменной речи. Взаиморедактирование дает возможность эффективно оценить письменные работы студентов, способствует привлечению к работе большего количества студентов, формирует у студентов умение анализировать и корректировать текст, указывать на недостатки и предлагать пути совершенствования написанного. Предложенные упражнения готовят студентов к конструктивному взаиморедактированию письменных работ на регулярной основе.

Ключевые слова: взаиморедактирование, иноязычная письменная речь, интерактивная робота, методика.

Lukianenko S. F. Developing English Major Freshmen's Peer Editing Skills while Teaching Writing

The aim of this article is to develop the set of exercises to practise peer editing while teaching the freshmen the process of writing. We find that peer editing is the best way to judge the students' work effectively, to involve more students, to reduce the amount of time that the teacher spends giving feedback on written work. Peer editing shapes such much needed skills for future teachers as analyzing and editing text, indicating mistakes and suggesting the ways of improving the written work. It enhances a sense of audience, raises learners' awareness of their own strengths and weaknesses, encourages collaborative learning, and fosters the ownership of text. The paper discusses the issue showing its importance in the learning process and in the development of students' writing as well. It focuses on the steps of peer editing which involve guidance with linguistic, procedural as well as interactional skills. The practice activities which we suggest prepare students to engage in constructive peer editing of classmates' written work on a regular basis.

Key words: peer editing, writing in foreign language, interactive work, methodology.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2013 р.
Прийнято до друку 30.05.2013 р.
Рецензент – к. філол. н., доц. Білинський М. Є.